

Predkladacia správa

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Aj keď sú prejavy zmeny klímy na celom svete a v regiónoch rôzne, jej nepriaznivé dôsledky na sociálno-ekonomické a prírodné systémy sú stále významnejšie a vyžadujú si aktívne riešenie. Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s adaptačnými opatreniami. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti aj zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu. Nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy z roku 2021 uvádza, že adaptačné riešenia väčšinou patria do kategórie riešení, ktoré neofutujeme, t. j. stojí za to pokračovať v nich bez ohľadu na konečný vývoj v oblasti klímy. Dôvodom sú ich viacnásobné vedľajšie prínosy, najmä pokiaľ ide o riešenia blízke prírode a prevenciu rizika katastrof, a „trojnásobný úžitok“ adaptácie: zabráňovanie budúcim ľudským, prírodným a materiálnym stratám, vytváranie hospodárskych úžitkov znižovaním rizík, zvyšovaním produktivity a stimulovaním inovácií, ako aj spoločenské, environmentálne a kultúrne prínosy.

Uznesením vlády SR č. 478/2018 vláda SR schválila dokument „Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia“.

Predkladaný „Akčný plán pre implementáciu Stratégie adaptácie SR na zmenu klímy“ (ďalej len „NAP“ alebo „Akčný plán“) má za cieľ prostredníctvom implementácie prierezových a špecifických adaptačných opatrení a úloh zvýšiť pripravenosť Slovenska na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Zároveň bude podporený inštitucionálny rámec a koordinačný mechanizmus na zabezpečenie účinnej implementácie adaptačných opatrení na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach, ako aj pre zvýšenie celkovej informovanosti o tejto problematike.

Tento Akčný plán je výsledkom spolupráce MŽP SR a Centra spoločenských a psychologických vied SAV, pri jeho príprave bol uplatnený participatívny proces definovania prioritných adaptačných opatrení a úloh. Zúčastnilo sa ho viac ako 200 odborníkov z rôznych oblastí vrátane ústredných orgánov štátnej správy, ktorých sa adaptačná problematika týka a prebehol s využitím techník expertného rozhodovania.

Štruktúra NAP je založená na definovaní hlavného cieľa, ktorý je založený na implementácii strategických priorít. Pre potreby dosiahnutia cieľa je identifikovaných 5 prierezových opatrení, ktoré sú zamerané na zlepšenie implementačného rámca, podporu vedy a výskumu v oblasti adaptácie na zmenu klímy, vytvorenie efektívneho systému

krízového manažmentu a riešenia extrémnych udalostí, ako sú povodne a požiare, podporu zelenej infraštruktúry, ako aj na podporu vzdelávania a informovanosti. Na tieto opatrenia nadväzuje 18 úloh. Jadrom NAP je 7 špecifických oblastí: ochrana, manažment a využívanie vôd, udržateľné poľnohospodárstvo, adaptované lesné hospodárstvo, prírodné prostredie a biodiverzita, zdravie a zdravá populácia, sídelné prostredie a technické, ekonomické a sociálne opatrenia. Každá z týchto 7 oblastí má svoj špecifický cieľ, z ktorých každý má definované svoje základné princípy a špecifické opatrenia, ktoré v danom segmente definujú úlohy. Spolu bolo identifikovaných 45 špecifických opatrení a v ich rámci 169 úloh pre obdobie platnosti NAP do roku 2027. Tieto opatrenia a na ne nadväzujúce úlohy vychádzajú zo Stratégie adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia.

Navrhované opatrenia a úlohy budú realizované v súlade s platnou legislatívou Slovenskej republiky, a to v rámci kompetencií a možností ústredných orgánov štátnej správy a samosprávy, resp. iných relevantných subjektov. Úlohy budú predmetom monitorovania a hodnotenia a budú tiež podkladom pre prípravu reportov, ktoré bude SR pripravovať pre potreby monitorovania a hodnotenia adaptácie na úrovni Európskej únie. Pre podporu financovania identifikovaných opatrení bola spracovaná finančná matica. Záverečné kapitoly NAP obsahujú návrhy a odporúčania pre úspešnú implementáciu NAP.

Akčný plán je v súlade s už schválenými resp. pripravovanými strategickými dokumentmi, ako sú napr. pripravovaná Koncepcia vodnej politiky SR alebo pripravovaný Národný lesnícky program SR pre obdobie rokov 2022 – 2030.

Akčný plán s navrhovanými opatreniami bude mať pozitívny vplyv na životné prostredie, pozitívny aj negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, pozitívny aj negatívny vplyv na podnikateľské prostredie vrátane malých a stredných podnikov, pozitívne sociálne vplyvy, a pozitívne vplyvy na informatizáciu a služby pre občana. Nebude mať vplyv na služby verejnej správy pre občana ani na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Od 23. 6. 2021 do 7. 7. 2021 bol materiál predložený na medzirezortné pripomienkové konanie. Materiál sa na rokovanie vlády SR predkladá bez rozporov s povinne pripomienkujúcimi subjektmi.

Materiál bol prerokovaný na zasadnutí Hospodárskej a sociálnej rady SR dňa 23. 8. 2021, ktorá ho zobrala na vedomie a odporučila na ďalší administratívny proces – rokovanie vlády SR.